

Erősödő részvétel, magára találó ellenzék

A fővárosi időközi választások összehasonlító elemzése

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

2022. október

- Elemzésünkben a 2022-es választás óta megtartott 13 fővárosi időközi önkormányzati választás eredményét hasonlítjuk össze.
- A fővárosban jellemzően gyengébb a helyi kötődés, az egyéni jelöltekkel való személyes kapcsolat, és alacsonyabb a független jelöltek aránya, így egy összehasonlító elemzés alapján pontosabban lehet következtetni az általánosabb választói hangulatra.
- A nyárhoz képest aktivizálódtak a szavazópolgárok a fővárosi időközi választásokon, ami részben betudható a szabadságolási időszak végének.
- A némileg növekvő részvétel azonban nem az egyik vagy másik oldalnak kedvez.
- Négyből három olyan fővárosi önkormányzati választókerületben is kisebb arányban kapott szavazatot az ellenzék 2019-hez képest, ahol végül alulmaradt a Fidesz jelöltje.
- A II. kerület 2. EVK-ban október 2-án azonban 12 százalékkal teljesített jobban a 2019-es eredményhez viszonyítva az ellenzéki jelölt. A jó ellenzéki szereplés oka, hogy problémáktól mentes a kerületi önkormányzat, így Örsi Gergely aktív kiállása a jelölt mellett mozgósította az ellenzéki szavazókat.
- 2022-ben már nem lesz időközi önkormányzati választás Budapesten, ezért egyelőre nem igazolható, hogy tartós tendenciáról van-e szó.
- Az ellenzéki jelölő szervezetek száma és az ellenzék választási eredménye között pozitív az összefüggés; az a jelölt, akit hat jelölő szervezet támogatott, nem kapott 46 százalék alatti szavazatot.

BEVEZETÉS

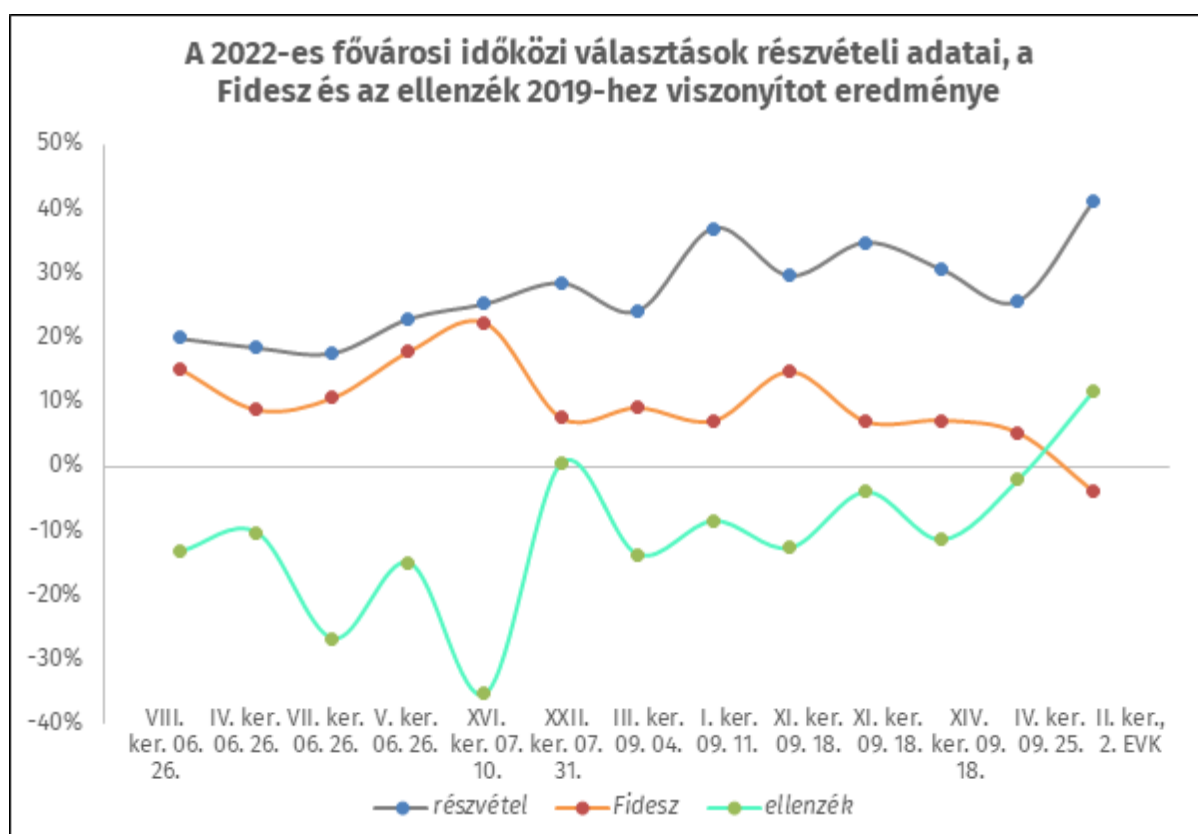
Az ellenzék számára a 2019-es önkormányzati választások során elért eredmény volt az egyetlen értékelhető siker az elmúlt 12 évben. A Fidesz nem csupán a főpolgármesteri pozíciót veszítette el, de tizennégy fővárosi kerületben és tíz megyei jogú városban is ellenzéki jelölt győzött a 2019 októberében. Az önkormányzati választás reményt adott az ellenzéki szavazóknak és politikusoknak, hogy a kormányzó jobboldal legyőzhető választáson. Sikeresen vizsgázott továbbá az előválasztás és a közös jelölt indítása, amely így elviekben lehetőséget adott a későbbi közös felkészülésre is. Egy viszonylag kudarcos és a pártok összefogását nélkülöző európai parlamenti választás után ez tudta felrázni mind a pártokat, mind a szavazókat.

A széles ellenzéki együttműködés azonban nem hozott eredményt a 2022-es választáson. Sokan arra jutottak, hogy maga az együttműködés, mint modell volt hibás, azonban a választási vereség okai összetettek. A Fidesz újabb kétharmados győzelme után nem meglepő, hogy az időközi önkormányzati választásokon a Fidesz győzni tudott a 2019-ben az ellenzék által megnyert választókerületekben is. A kudarc érzése, a csalódottság miatt nehezen voltak mozgósíthatók az ellenzéki szavazók, és minden bizonnyal maguk a pártok aktivistái is. Az időközi választási eredményeket ugyanakkor nem önmagukban, hanem összehasonlító módszerrel érdemes értékelni. Alábbi elemzésünkben az április óta megtartott 13 fővárosi időközi önkormányzati választás eredményét hasonlítjuk össze. A fővárosban jellemzően gyengébb a helyi kötődés, az egyéni jelöltekkel való személyes kapcsolat, és alacsonyabb a független jelöltek aránya, így egy összehasonlító elemzés segítségével pontosabban lehet következtetni az általánosabb választói hangulatra.

A következő nagy megmérettetés a pártok számára 2024 tavaszán az európai parlamenti választásokkal egyidőben tartott önkormányzati választások lesznek. Az ellenzék szempontjából lényeges továbbá, hogy képes-e megtartani a 2019-ben elnyert pozícióikat a fővárosban.

EREDMÉNYEK

Az áttekinthetőség kedvéért a részvételi adatokat, valamint a 2022-es időközi és a 2019-es önkormányzati választások eredményeit egyetlen diagramon ábrázoljuk (1. ábra). A vízszintes tengely időrendben mutatja az egyes időközi választásokat, amelyek közül az első négy, valamint szeptember 18-án három egy napra esett.

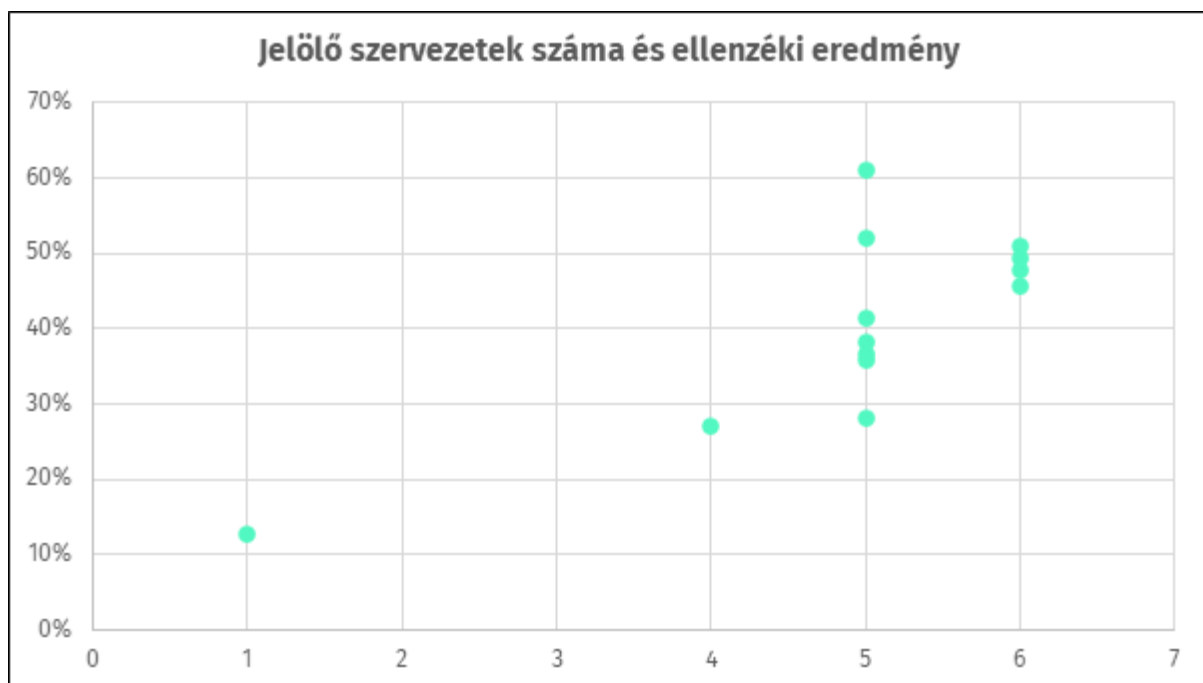

1. ábra: A 2022-es fővárosi időközi választások részvételi adatai, valamint a Fidesz és az ellenzék 2019-hez viszonyított eredménye

A diagramon szürkével az időközi választások részvételi aránya látható. A Fidesz és az ellenzék vonala azt mutatja, hogy arányát tekintve hány százalékkal kapott jobb vagy rosszabb eredményt az adott jelölt szervezet a 2019-es önkormányzati választáshoz képest. Így pl. a XXII. kerületben tartott időközi választás során azonos arányban szavaztak az ellenzékre az időköziben és 2019-ben (49%), így a kettő különbsége nulla. Mivel azonban a XXII. kerületben az időköziben jobb eredményt ért el a szoros választáson a Fidesz jelöltje, így azt végül elvesztette az ellenzék.

A 13 fővárosi időközi önkormányzati választás során négy helyen tudott nyerni az ellenzék. Bár alacsonyabb arányban kapott szavazatot június 26-án és szeptember 25-én a IV. kerületben, valamint szeptember 18-án a XI. kerület 14. választókerületében jelöltjük 2019-hez képest, még így is képesek voltak megőrizni önkormányzati helyüket az ellenzéki pártok. A II. kerület 2. EVK-ban október 2-án azonban 12 százalékkal teljesített jobban a 2019-es eredményhez viszonyítva az ellenzéki jelölt. A jó ellenzéki szereplés oka, hogy problémáktól mentes a kerületi önkormányzat, így Örsi Gergely aktív kiállása a jelölt mellett mozgósította az ellenzéki szavazókat. Kirívó volt ugyanakkor az ellenzéki visszaesés a XVI. kerület 2. választókerületében, ahol 35%-os a különbség a 2019-es (48%) és az időközi eredménye (13%) között.

A részvételi adatok némi növekedést mutatnak, azonban a magasabb részvétel nem feltétlenül kedvez az egyik vagy másik oldalnak. A legmagasabb részvétel a II. kerületi időközinn volt (41%), ahol az ellenzéki jelölt nyert, amelyet az I. kerületi, végül a Fidesz által megnyert időközi választás követ (37%), ahol a választástól tétje az ellenzéki közgyűlési többség volt.

2. ábra: Jelöltő szervezetek száma és ellenzéki eredmény a 2022-es fővárosi időközi választásokon

Megvizsgáltuk továbbá az összefüggést az ellenzéki jelölő szervezetek száma és az ellenzék választási eredménye között (2. ábra). Jól látható, hogy szélesebb együttműködés esetén jobb eredményt tud elérni az ellenzék. Hat jelölő szervezet esetén nem kapott 46 százalék alatti eredményt az ellenzéki jelölt, ugyanakkor öt jelölő szervezet esetében is előfordult a 30 százalék alatti eredmény. Utóbbira a VII. kerületben került sor, ami betudható részben annak is, hogy az országgyűlési választásokhoz viszonylag közel, a KATA és a rezsicsökkentés átalakítása előtti nyári időszakban került sor az időközi választásra. A több jelölő szervezet jelentősége nem csak abban áll, hogy több választóra számíthat az adott jelölt, de több szervezet aktivistái is bevonhatóak a kampányba, és az önkormányzati választások során lényeges közvetlen választói mozgósításba.

Az elemzés tehát azt mutatja, hogy a nyárhoz képest aktivizálódtak a szavazópolgárok, ami betudható a szabadságotól is. A némileg növekvő részvétel ugyanakkor nem az egyik vagy másik oldalnak kedvez, nem jelenthető ki, hogy az ellenzéki választók apátiája elmúlt volna. Az ellenzék azokban az önkormányzati választókerületekben is kisebb arányban kapott szavazatokat, ahol végül alulmaradt a Fidesz jelöltje. Ez alól kivételt a II. kerület jelent, ahol a 2019-es eredményét is felülmúlta az ellenzéki együttműködés. 2022-ben már nem lesz időközi önkormányzati választás Budapesten, ezért egyelőre nem igazolható, hogy tartós tendenciáról van-e szó. Az elemzés ugyanakkor arra is rávilágít, hogy jelenleg nincs tartaléka az ellenzéknek Budapesten, hogy koordináció hiányában 2024-ben ne a Fidesz győzzön a pillanatnyilag ellenzéki önkormányzati választókerületekben. Megerősíti ezt a jelölő szervezetek száma és az ellenzéki választási eredmény közötti pozitív összefüggés is.

EVK	dátum	részvétel	Fidesz 2019	ellenzék 2019	Fidesz időközi 2022	ellenzék időközi 2022	Fidesz 2022- 2019	ellenzék 2022- 2019	jelölt szervezetek száma
VIII. ker., 5. EVK	6. 26.	20%	48%	49%	63%	36%	15%	-13%	5
IV. ker., 2. EVK	6. 26.	19%	32%	58%	41%	48%	9%	-10%	6
VII. ker., 4. EVK	6. 26.	18%	35%	55%	46%	28%	11%	-27%	5
V. ker., 3. EVK	6. 26.	23%	53%	42%	71%	27%	18%	-15%	4
XVI. ker., 2. EVK	7. 10.	25%	46%	48%	68%	13%	22%	-35%	1
XXII. ker., 6. EVK	7. 31.	28%	43%	49%	51%	49%	8%	0%	6
III. ker., 2. EVK	9. 4.	24%	41%	52%	50%	38%	9%	-14%	5
I. ker., 5. EVK	9. 11.	37%	46%	54%	53%	46%	7%	-8%	6
XI. ker., 5. EVK	9. 18.	30%	37%	54%	52%	41%	15%	-13%	5
XI. ker., 14. EVK	9. 18.	35%	41%	56%	48%	52%	7%	-4%	5
XIV. ker., 9. EVK	9. 18.	31%	33%	48%	40%	37%	7%	-11%	5
IV. ker., 12. EVK	9. 25.	26%	41%	53%	46%	51%	5%	-2%	6
II. ker., 2. EVK	10. 2.	41%	40%	49%	36%	61%	-4%	12%	5

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

A Republikon működését 2018-22 között az Európai Unió „Europe for Citizens” programja támogatja.